

ALISHER NAVOIY IJODIDA HADISLARNING AHAMIYATI

Mahmudova Dilafuz Sultannazirovna

Xorazm viloyati Urganch shahar

1-son kasb-hunar maktabi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada G`azal mulkining sultoni Alisher Navoiyning hayoti va ijodi haqida, Alisher Navoiy saroy muhitida yashaganligi uchun alohida tarbiya va nazoratda o`sgani haqida, yaratgan asarlari haqida, Navoiy ijodida hadislarining ahamiyati haqida, Hadislar aql va aqlni har tomonlama tarbiyalash imkoniyatini berishi haqida so`z boradi.*

**Kalit so`zlar:** *Navoiy, poytaxt, saroy, asar, g`azal, doston, she`r, e`tabor, ijod, tarbiya, hadis.*

Аннотация: *В данной статье рассказывается о жизни и деятельности Алишера Навои, султана поместья Газали, Алишер Навои вырос под особым воспитанием и присмотром, поскольку жил в дворцовой среде, о его произведениях, о значении хадисов в творчестве Навои. , о том, что хадисы дают возможность воспитывать ум и интеллект во всех аспектах.*

Ключевые слова: *Навои, столица, дворец, труд, газель, эпос, поэма, почитание, творчество, образование, хадис.*

Annotation: *This article talks about the life and work of Alisher Navoi, the sultan of the Ghazal estate, Alisher Navoi grew up under special upbringing and supervision because he lived in a palace environment, about his works, about the importance of hadiths in Navoi's work, about the fact that hadiths provide an opportunity to educate the mind and intellect in all aspects. will go.*

Key words: *Navoi, capital, palace, work, ghazal, epic, poem, esteem, creativity, education, hadith.*

Alisher Navoiy 1441-yil 9-fevral kuni Xuroson davlatining poytaxti — hozirgi Afg'oniston hududidagi Hirot shahrining Bog'i Davlatxona mavzesida tug'ildi. Otasi G'iyosiddin Muhammad - Temuriylar saroyida xizmat qilgan, o'z davrining nufuzli kishilaridan biri, o'g'lining tarbiyasi va ta'limiga jiddiy e'tibor bergan. Buyuk shoir o'z asarlarida bu qutlug' dargohga yaqinligidan iftixor etishini bayon qiladi. Shuningdek, uning tarjimai holiga oid ayrim lavhalar asarlarida uchraydi. Bu tabarruk zot to'g'risidagi ba'zi ma'lumotlarni esa uning zamondoshlari o'z kitoblarida beradilar.

Alisher Navoiy saroy muhitida yashaganligi uchun alohida tarbiya va nazoratda o'sdi. Kichiklik chog'idan she'r va musiqaga ishq tushdi. Olim-u fozillar davrasida bo'ldi. Uch-to'rt yoshlarida davrining mashhur shoiri Qosim Anvorning bir she'rini yod aytib, mehmonlarni hayratga soldi. Bir yildan so'ng uni maktabga berdilar. U bo'lajak sulton Husayn Bayqaro bilan birga o'qidi. Uning zehni va iqtidori haqidagi gaplar esa el orasida tarqalib bordi.

Navoiy g'azallarida hadislarining ahamiyati ko'p jihatdan kuchli bo'lib, uning majoziy intizomiy yo'nalishlariga e'tibor beradi. Uning she'rlarida hadislar ommaviy jamoaning shaxsiy, iqtisodiy, tibbiy, ijtimoiy, falsafiy jihatlariga qaratilgan. Shunga qaramay, hadislar uning butun faoliyati davomida quyidagi ahamiyatga ega:

1. Ijtimoiy ishlarda namoyon bo'lish: Navoiy hadislarini ijtimoiy fuqarolik masalalarini muhokama qilgan, hikoya qiluvchi, adolatsizlikka qarshi chiqqan she'riyatida chinakkam ishonchli metafora bilan ifodalangan.

2. Ilmiy maqsadlar talabi: She'rning iqtisod, huquq, siyosat, adolatga bo'linish yo'llarida hadislarining bir qancha jihatlari bor, uning mustahkam birligi bilan bog'liq ma'lumotlarga e'tibor qaratishni to'g'ri deb hisoblash mumkin.

3. Yordamchi ta'lim usullari: She'r va hadis ilmining bir qancha mehnatkash, mustaqil, fikrli, murosachi fuqarolari e'tiborga olinadi va adabiy mahoratning ustunligiga ishonadi.

Bundan tashqari, Navoiyning hadislarining mustahkam va izchilligi katta ta'sir ko'rsatadi.

Navoiy ijodida hadislarining ahamiyati e'tiborga olinsa, Navoiy she'riyati, falsafasi, adabiyoti, axloqiy muammolariga katta ahamiyat beradi. Uning asosiy maqsadi barchani ko'p qirrali ma'naviyat, jamiyat va iqtisodga yaqinlashtirishdir.

Hadislar aql va aqlni har tomonlama tarbiyalash imkoniyatini beradi. Ularda yer jamiyati va yer tahlili masalalari umumiy ma'noda fuqarolik muammolarining qisqacha mazmuni shaklida yoritib berilgan.

Eng umumiy ma'noda bu mualliflar ham, ijodkorlar ham xalqning shaxsiy va hududiy rivojlanishini e'tibordan chetda qoldirgan va bu yetarli maqsadlarga erishish uchun muhim ahamiyatga ega bo'lganligi aniq.

Navoiy g'azallarida ta'lim va yozuvning savol-javob, talqini va ilmiy-ma'rifiy muammolari, inson hayoti va ijtimoiy munosabatlaridagi hadislarining ahamiyatini alohida ta'kidlash mumkin. Uning hadislardagi tavhidi so'z, ibora va murojaat nuqtai nazaridan uzoq ko'rilgani, shuningdek, adabiyotini temir deb hisoblashi, ma'naviy mazmuniga e'tibor qaratishi bilan yaqin o'xshashlik bor edi.

Qolaversa, Navoiyning hadislarini kuchli qabul qilishi ularni ishonchli ijodiy ma'noga aylantirishning muhim vositalaridan biri bo'la oladi. Hadislar ularning nazariy va amaliy ko'nikmalarini mustahkamlash, shaxsiy, ijtimoiy va tarbiyaviy kamchiliklarni bartaraf etish va nazariy bilimlarni yo'qotish imkonini beradi.

Shuningdek, aynan shu mazmun nazariy asosdan tashqari loyihalarni ishlab chiqish va ilmiy xodimlarning faoliyati uchun asosiy imkoniyatlarni taqdim etadi.

ADABIYOTLAR RO`YHATI:

1. O.Sharafiddinov. Alisher Navoiy. Kitobda: Tanlangan asarlar.-T.: Fan,1978:
2. Ya. G'ulomov. Alisher Navoiyning davrini o'rganish haqida. Kitobda: „Ulug' o'zbek shoiri“. -T.:1948;
3. Bertels E.E. Navoiy. Opit tvorcheskoy biografii. -M,L.: 1948;
4. Oybek. Navoiyning tarjimai holi. Kitobda: „Navoiy gulshani“. -T.:1967;
5. S.G'anieva. Alisher Navoiy. -T.:1968;
6. V.Abdullaev. Navoiy Samarqandda. -T.: 1968;